

NEWSLETTER

broj
6

Jesu li moguće zajednice koje recikliraju? **Izveštaj o prikupljenim podacima i rezultatima studije**

Zadnja i najvažnija aktivnost ovog projekta bila je prikupiti podatke od korisnika projekta, odnosno saznati razmišljanja i stavove građana i predstavnika komunalnih tvrtki o uvođenju ovakvog načina prikupljanja otpada. kao podsjetnik, ukratko ćemo opisati koje su bile osnovne postavke.

Ovaj projekt financira
Europska unija

Ured za udruge Vlade RH

Kroz prvu godinu projekta zajednički smo s nadležnim tijelima, građanima i udrugama osmislili sustav za pilot projekt, pronašli lokacije te kreirali izgled novih zelenih točaka u Osijeku i Subotici. Te zelene točke nazvali smo eko točke koje su služile građanima određenih lokacija za odvajanje otpada a njima se po lokaciji koristilo približno 200 građana. Druga godina projekta temeljila se na provođenju samog sustava, tj. »konzumaciji« eko točaka od strane građana. U Osijeku i Subotici postavljeno je 5 eko točaka koje su zajednički vrijedili oko 50 000 EUR.

Eko točke u oba su grada bile dobro prihvaćene, i služile su svojoj svrsi – međutim kako i kod svake novine javili su se određeni problemi. Tako su primjerice u Subotici eko točke bile često puta devastirane, dok su reciklanti koje su vrijedni građani odvajali bili pokradeni. Nakon nekoliko intervencija eko točke svoj su izgled mijenjale ovisno o vrsti devastacije, no najvažnije od svega je da su sačuvale svoju svrhu-odvajanje otpada.

Studija koju su zajednički osmislile udruge Zelena akcija iz Zagreba, Zeleni Osijek iz Osijeka te CEKOR iz Subotice dala je konačan prikaz o toku projekta, mišljenju građana o ovakvom sustavu te općenitom stavu o zaštiti okoliša u prekograničnom području.

Anketna ispitivanja provodile su tvrtke Audeo – agencija za istraživanje tržišta i ispitivanje javnog mnijenja iz Osijeka te tvrtka Provox marketing iz Subotice. Studiju je izradio Institut društvenih znanosti Ivo Pilar iz Zagreba, na čelu s dr. sc. Draženom Šimlešom i stručnim suradnikom mag. psych. Vanjom Međugorac. Sljedećih nekoliko stranica opisati će najzanimljivije rezultate ispitivanja a koji bi i vama mogli poslužiti da, ako već niste, upotpunite ili promijenite svoje mišljenje u vezi stanja i zaštite okoliša.

Svrha je studije »Socioekonomska analiza gospodarenja otpadom u gradovima Osijeku i Subotici« odgovoriti na pitanje povećava li se spremnost građana i građanki Osijeka i Subotice na recikliranje ako im se osiguraju informacije i edukacija te infrastruktura potrebna za razdvajanje otpada. Studija povezuje sve tri skupine aktivnosti projekta:

- **Edukacija.** Jedan je od ciljeva projekta i motivacijska kampanja kojom se želi raznim dionicima približiti i pojasniti koncept održivog gospodarenja otpadom uz pomoć publikacija, izvještaja, radijskih spotova i internetskih stranica o reciklaži i otpadu općenito.
- **Pilot-projekt:** Reciklaža u zajednici. U sklopu projekta gradovima Osijeku i Subotici donirat će se po pet zelenih otoka gdje će stanari zgrada imati mogućnost na organiziran i pristupačan način reciklirati razne vrste otpada.
- **Sudjelovanje javnosti u planiranju gospodarenju otpadom.** U gradovima Osijeku i Subotici provest će se ispitivanje javnog mnijenja kako bi se dobili odgovori na stavove prema potrebi smanjivanja otpada i spremnosti na recikliranje.

Studija se temelji na analizi rezultata dobivenih provedbom anketa sastavljenih za potrebe projekta u Institutu društvenih znanosti Ivo Pilar. Pored rezultata ankete među građanima i građankama Osijeka i Subotice općenito, analiziraju se rezultati eksperimentalne skupine – građana i građanki koji su bili dio projekta i stanuju u zgradama kojima su donirani zeleni otoci, a bili su informirani i educirani o prednostima recikliranja, odnosno odvojenog prikupljanja otpada.

Glavni je cilj ove studije bio odgovoriti na tri pitanja:

- Jesu li građani i građanke Osijeka i Subotice voljni reciklirati ako im se osigura osnovna infrastruktura?
- Ovisi li postotak reciklaže isključivo o ekološkoj svijesti građana i građanki?
- Kakva je uspješnost uvođenja novog sustava u odnosu na percipirano stanje prije početka provedbe pilot-projekta?

Anketa je bila podijeljena u više tematskih cjelina: sudjelovanje u projektu; namjera odvojenog prikupljanja pojedinih vrsta otpada; kvaliteta programa odvojenog prikupljanja otpada (financijski aspekti, informiranost, kvaliteta usluge, pomoć u usvajanju programa); percipirane poteškoće pri odvojenom prikupljanju otpada; norme; znanje i edukacija; povjerenje u gradsku upravu i komunalna poduzeća; odgovornost gradske uprave i komunalnih poduzeća; navike; vrijednosti; ekološka osviještenost te utjecaj sociodemografskih varijabli.

Najvažniji rezultati ankete su sljedeći:

- **Visok postotak spremnosti na odvojeno prikupljanje otpada, čak i frakcija koje nisu zastupljene u projektu (biootpad).** U eko točkama nalazili su se spremnici za odvojeno prikupljanje plastičnog i metalnog otpada te stakla i papira, dok smo prvotno zamišljenog odvojenog prikupljanja biootpada ipak morali odustati iz razloga što Grad Osijek svoju kompostanu otvara tek ove godine. Odvajanje papira podržava

88% građana, stakla 84%, plastike 80%, metala 55% i biootpada 65%. Ovi rezultati govore nam da bi Grad Osijek uspostavom ovakvog sustava od vrata do vrata u početku implementacije imao vrlo visoku stopu uključenosti građana u sustav te da bi značajne količine otpada bile reciklirane. Ovo je značajno iz razloga što bi se količine otpada na odlagalištu smanjile za minimalno 50%.

- **Građani i građanke Osijeka smatraju sustav odvojenog prikupljanja otpada kvalitetnim rješenjem za zbrinjavanje otpada.** Ukupno 59% građana je uvjeren kako je sustav odvojenog prikupljanja otpada u gradu Osijeku dobro rješenje za zbrinjavanje otpada, 27% ima neutralan stav dok se svega 14% ne slaže sa ovom tvrdnjom. Ovi podaci nam govore kako bi osim visoke uključenosti građana u građana u novi sustav, većina građana podržala implementaciju sustava reciklaže u odnosu na sadašnju praksu. Također, većina građana zaključuje kako **odvojeno prikupljanje otpada nije komplicirano, preskupo i nije vremenski prezahtjevno** što je također dokazano ovom studijom.
- **Značajan je utjecaj pristupačnosti komunalne infrastrukture na percepciju građana za odvajanje otpada.** Eko točke na kojima je proveden projekt, ali i samo istraživanje značajno utječu na uključenost i aktivnosti odvojenog prikupljanja otpada. Primjerice; građani koji su koristili eko točke smatraju kako u ovom trenutku imaju dovoljno kontejnera za odvojeno prikupljanje papira (92%) dok građani u drugim dijelovima grada ipak smatraju da te infrastrukture ipak nema dovoljno, odnosno da nije u potpunosti pristupačna (70,3%). Iako je razlika u pristupačnosti značajna za sve vrste otpada najveća je razlika uočena u pristupačnosti kontejnera za recikliranje plastike gdje je 77%

građana sa područja eko točki zadovoljno pristupačnošću dok svega 34,10% građana van projektnog područja smatra kako su kontejneri pristupačni i kako ih ima dovoljno. Ovaj rezultat govori kako bi u gradu Osijeku veća pristupačnost infrastrukture zaista rezultirala boljim rezultatima u odvojenom prikupljanju otpada. Kako bi potkrijepili ove tvrdnje, građanima smo postavili i direktno pitanje: ***Osiguravanje kanti za odvojeno prikupljanje otpada u kućama i na zadovoljavajućoj udaljenosti na ulici, potaknule bi me na odvojeno prikupljanje otpada?*** Kao što je i očekivano i temeljeno na iskustvima drugih gradova, većina građana (njih 87%) potvrđuje kako je ovo definitivno kvalitetna metoda za motivaciju građana

- **Građani Osijeka uključeni u program odvojenog prikupljanja otpada smatraju smeće velikim problemom u gradu Osijeku.** Zanimljivost ovog rezultata se očitava kroz povećanu svijest onih građana koji su sudjelovali u pilot projektu gdje se kvalitetnom infrastrukturom i povećanom osobnom edukacijom povisuje svijest o ekološkim problemima lokalne zajednice. Građani koji su sudjelovali u projektu imaju bolju percepciju o problemima otpada (77%) u odnosu na građane iz kontrolne skupine (48.9%).
- **Povećano povjerenje u Gradsku upravu i Unikom d.o.o.** se dokazalo kroz analizu pitanja je li Grad Osijek odnosno komunalno poduzeće Unikom spremno za promptnu reakciju u slučaju problema odvojenog prikupljanja otpada. Iz analize je vidljivo kako su građani

sa područja eko točki u pravilu razvili veće povjerenje u odnosu na građane iz kontrolne skupine. Također, svega 12% građana smatra kako je kvaliteta usluge u gradu Osijeku nezadovoljavajuća što nam govori kako je zaista **mali postotak građana koji nisu zadovoljni kvalitetom komunalne usluge u gradu.**

- **Razvijene su navike građana za odvojeno prikupljanje otpada u projektnom području eko točki.** Rezultati analize pokazuju kako su navike za odvojeno prikupljanje otpada značajnije razvijeniju u projektnom području u odnosu na građane iz kontrolne skupine.

Ovo su samo neki od rezultata koji se čine najzanimljivijima za grad Osijek. Unatoč istoj vrsti projekta i sličnoj provedbi, rezultati u Subotici su značajno drugačiji. No, više o tome moći ćete pročitati u objavljenoj studiji koja će biti dostupna na internet stranici www.otpad.eu.

Za informaciju o tome što ostatak Hrvatske misli o važnosti sustavnog gospodarenja otpadom u pogledu održivog razvoja i zaštiti okoliša možete pročitati u istraživanju Eurobarometra iz 2009. godine, Flash EB No 256 »*Sustainable consumption and production – Europeans' attitudes towards the issue of sustainable consumption and production*«, gdje se ispitala sklonost i stavovi prema održivoj potrošnji i proizvodnji.

Na primjeru Hrvatske pokazalo se kako su građani i građanke skloni dati aktivnostima koje idu u smjeru smanjenja otpada i recikliranja važno mjesto na ljestvici aktivnosti koje će najviše utjecati na rješenje ekoloških problema. Otpad je tu i vidljiv je. Klimatske su promjene daleko i ne vidimo ih. Na taj način reagiramo u današnjem svijetu. Čak 43 posto ispitanika i ispitanica iz Hrvatske odabrali su smanjenje otpada i recikliranje kao jedno od najboljih rješenja za ekološke probleme, što je za ovaj odgovor bilo pri vrhu.

Ekološki učinci

Prema izračunima komunalnog poduzeća Unikom, u 2012. godini na eko točkama prikupljeno je 100 tona papira, 2,5 tone metala, 4,5 tone stakla i 3 tone plastike.

Korisnici eko točki su spriječili sječu 1700 stabala koja bi bila potrebna za proizvodnju novog papira, a tih 1700 stabala svake godine može apsorbirati 11.5 tona CO₂, smanjili emisije ugljičnog dioksida za 4,5 tona recikliranjem plastike te spriječili potrošnju značajnih količina energije potrebne za proizvodnju novih proizvoda i materijala!

Zaključne misli

Uobičajeno je da zaključak slijedi tik prije nego se nešto završilo. U zaključku obično stoji pregled stanja, sinteza učinjenog, kritike i preporuke za buduće

aktivnosti te pokoja mudra misao. U ovom slučaju mi, kao projektni tim, tražit ćemo još jednu stvar od građana – da ovaj projekt nema kraja.

Naravno, provedbeno i administrativno projekt mora završiti i njegov je službeni završetak 14.01.2013., međutim ono što je ostavio Vama mora nastaviti dalje.

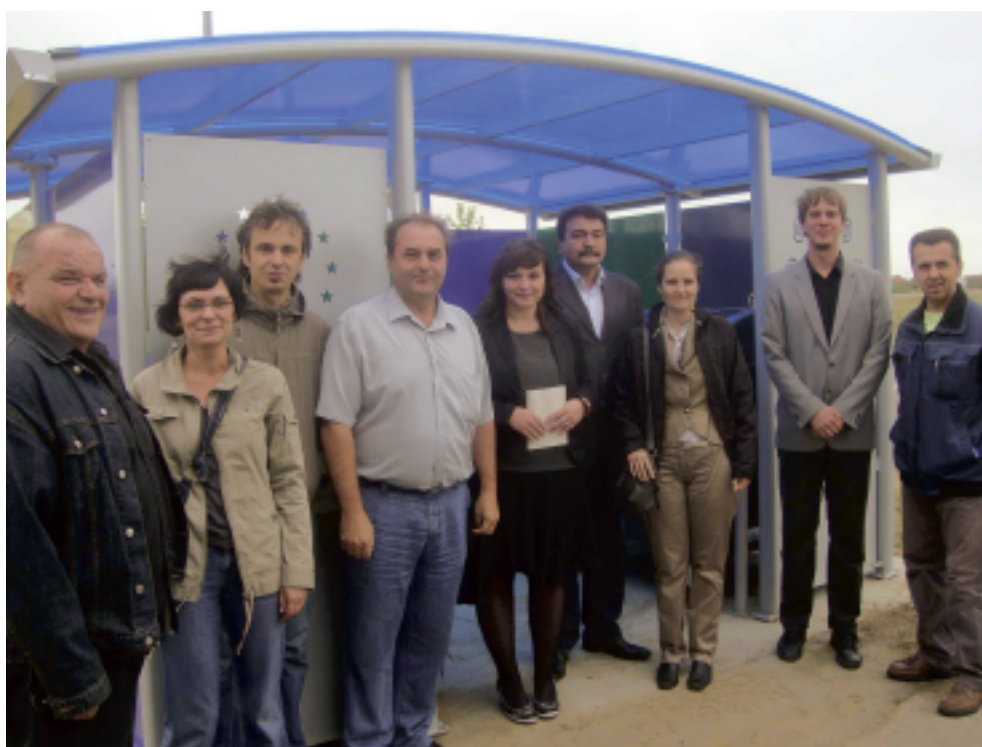
Eko točke koje smo za vas postavili ostaju vama na korištenje. Njima će u budućnosti rukovoditi komunalno poduzeće Unikom d.o.o. te im se možete obratiti za svaku nedoumicu ili pohvalu. Nadalje, za sva pitanja u vezi problematike gospodarenja otpadom ali i zaštite ili zagađenja okoliša i prirode možete nazvati i Zeleni telefon udruge Zeleni Osijek na broj 062/123-456.

Otpad predstavlja gorući problem u svakoj državi i jedan od najvažnijih čimbenika u zagađenju okoliša. Stoga Vas molimo da podržite ove aktivnosti i u budućnosti te da čuvate svoj okoliš i prirodu. Prijavite svaki oblik zagađenja, sudjelujte u javnim raspravama, podržite aktivnosti lokalnih udruga, budite aktivni u svojoj zajednici i očuvajte okoliš za buduće naraštaje. Stvarajte održivo društvo vodeći se ekološkim i etičkim normama te pomozite da zajednički stvorimo ekološki osviještenu *Zajednicu koja reciklira* i postanemo jedan od lijepih primjera diljem svijeta.

Ovim putem se zahvaljujemo svima koji su nam pomogli u realizaciji aktivnosti projekta a posebno Vama, dragi građani, bez čijih 10 vrijednih prstiju, dobe volje i pozitivnog duha ništa od ovoga ne bi bilo izvedivo.

U ime projektnog tima,

Marijan Galović – projektni voditelj

Ova publikacija izrađena je uz pomoć Europske unije. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost Zelene akcije, Zelenog Osijeka i CEKOR-a i ne predstavlja nužno stajalište Europske unije.

Projekt "Ka zajednicama koje recikliraju u Osječko-baranjskoj županiji i okrugu Sjeverna Bačka" provode:

Zelena akcija

Frankopanska 1, 10000 Zagreb
Hrvatska
Tel/fax: +385 (0)1 4813 096
za@zelena-akcija

CEKOR

Korzo 15/13, 24000 Subotica
Srbija
Tel / Fax +381 (0)24523191
djnatasa@yahoo.com

Zeleni Osijek

Opatijska 26f, 31000 Osijek
Hrvatska
Tel:+385 31 565 180
Fax: +385 31 565 182
zeleniosijek@zeleni-osijek.hr

Ured za udruge Vlade RH

"Stajališta u ovoj publikaciji ne odražavaju nužno stajalište Ureda za udruge Republike Hrvatske"

Delegacija Europske unije u Hrvatskoj

Trg žrtava fašizma 6
10000 Zagreb, Hrvatska
Tel: 00 385 (0) 1 4896 500
Fax: 00 385 (0) 1 4896 555
E-mail: delegation-croatia@eeas.europa.eu
Web: www.delhrv.ec.europa.eu

Delegacija Europske unije u Srbiji

Avenija 19a, Vladimira Popovića 40/V
Novi Beograd, R. Srbija
Tel: +381.11.3083200
Fax: +381.11.3083201
E-mail: delegation-serbia@eeas.europa.eu
Web: www.europa.eu

Europsku uniju čini 27 zemalja članica koje su odlučile postupno povezivati svoja znanja, resurse i sudbine. Zajednički su, tijekom razdoblja proširenja u trajanju od 50 godina, izgradile zonu stabilnosti, demokracije i održivog razvoja, zadržavajući pritom kulturnu raznolikost, toleranciju i osobne slobode. Europska unija posvećena je dijeljenju svojih postignuća i svojih vrijednosti sa zemljama i narodima izvan svojih granica.